

4. Глазко В.И., Глазко Г.В. Русско-англо-украинский толковый словарь по прикладной генетике, ДНК-технологии и биоинформатике. — К.: Нора-принт, 2000. — 464 с.
5. Закалюжний В.М., Почерняев К.Ф., Лядський І.К. Морфолого-анатомічні та генетичні особливості доместикації великої рогатої худоби // Мат. Всеукр. студ. наук.-практ конф. „Біологія та проблеми захисту генофонду домашніх та декоративних тварин”. — Полтава, 2005. — С. 33-37.
6. Лядський І.К. Досягнення та перспективи молекулярної генетики в контексті генетичної освіти // Біоетика: сучасний стан та перспективи розвитку / Всеукр. студ. наук.-практ. конф. — Полтава, 2006. — С. 135-143.
7. Лядський І.К. Нові можливості роботи з викопним остеологічним матеріалом // Мат. Всеукр. студ. наук.-практ. конфер. „Проблеми відтворення та охорони біорізноманіття України” (до 115-річниці М.І. Гавриленка). — Полтава, 2004. — С. 179-181.
8. Почерняев К.Ф. Використання поліморфізму мітохондріальної ДНК у дослідженні сільськогосподарських тварин // Вісник Полтавської державної аграрної академії. — 2003. — №5. — С. 122-125.
9. Почерняев К.Ф. Спосіб визначення мітохондріальних гаплотипів свиней / Деклараційний патент України №А61D7/00 з пріоритетом від 16.05.2005, бюлетень №5.
10. Почерняев К.Ф., Каспаров О.К., Лядський І.К. Визначення придатності викопних кісток, знайдених на території України, для аналізу ДНК // Археологічний літопис Лівобережної України. — 2003. — №2. — С. 124-127.
11. Почерняев К.Ф., Лядський І.К. Удосконалення методу виділення ДНК з кісток вищих викопних ссавців // Вісник Білоцерківського державного аграрного університету: Зб. наук. праць. — Біла Церква, 2004. — Вип. 29. — С. 198-203.
12. Почерняев К.Ф., Сметанін В.Т. Аналіз локальної популяції свиней із використанням методу ПЛР-ПДРФ мітохондріальної ДНК // Науковий вісник ЛНАВМ імені С.З. Гжицького. — 2005. — Т.7. — №2. — С. 240-245.
13. Chen H, Leibenguth F. Restriction patterns of mitochondrial DNA in European wild boar and German Landrace // Comp. Biochem. Physiol. B. Biochem. Mol. Biol. — 1995. — V.110. — P. 725-728.
14. Huang Y.F., Shi X.W., Zhang Y.P. Mitochondrial genetic variation in Chinese pigs and wild boars // Biochem. Genet. — 1999. — V.37. P. 335-343.

БІОЛОГІЧНЕ РІЗНОМАНІТТЯ ТВАРИННОГО СВІТУ ПРИ ВІДНОСНІЙ СТАЛОСТІ БУДОВИ ЖИВОЇ МАТЕРІЇ НА ПРИКЛАДІ КОРОПОВИХ РИБ

*Ляньзберг О.В., Лагутік О.П.
Херсонський державний аграрний університет*

Біологічне різноманіття тваринного світу обумовлюється великою кількістю систематичних угруповань. В сучасному світі має місце тенде-

нція перегляду систематичного положення значної кількості таксономічних груп на основі даних генетичного аналізу. Як відомо, в генетичному коді зашифрована послідовність амінокислот в молекулі білка. Тобто, усе біорізноманіття тваринного світу полягає у якісному та кількісному складі білків — основного компоненту живої речовини. Проте, кількість та якісний склад білків не є сталою величиною та може зазнавати суттєвих змін протягом життя. Відмінним він може бути, також і у тварин одного виду та віку, але відібрані з різних локальних груп [1]. Питання щодо впливу амінокислотного складу білків на біорізноманіття тваринного світу є відкритим на сьогоднішній день та потребує проведення низки цілеспрямованих досліджень.

Спеціальні дослідження були проведені протягом вегетаційного періоду 2006 року на базі ставового господарства — рибколгосп імені „Кримських партизан“, яке розташоване у Раздольненському районі АР Крим. Об'єктом дослідження виступали цьоголітки коропа, гібриду товстолобиків та білого амура. На визначення вільних амінокислот відбиралася усереднена проба від 5–10 екземплярів кожного виду, які мали одну морфо-фізіологічну характеристику [2]. Іонообмінну хроматографію амінокислот, отриманих внаслідок гідролізу, проводили на автоматичному аналізаторі амінокислот Т 339 („Мікротехна“ Чехія) за рекомендаціями багатьох авторів [3].

Риби (Pisces) — найбільш чисельний надклас щелепноротих хребетних з яких основну чисельність (96%) складають кісткові [4]. В основі полікультури багатьох ставових господарств півдня України використовуються рослиноїдні риби та короп. В результаті наших досліджень було встановлено, що сумарна кількість незамінних амінокислот у гібрида товстолобиків сягала 22,614 г/100 г при середній масі досліджуваного матеріалу 0,035 г, у коропа — 19,137 г/100 г при масі 0,034 г та 16,696 г/100 г при масі 0,02 г у білого амура. Найбільш чисельно були представлені: глютамінова кислота (максимальне значення у гібрида товстолобиків — 3,901 г/100 г, мінімальне у білого амура — 2,938 г/100 г) та аспарагінова кислота (максимум у гібрида товстолобиків — 2,116 г/100 г, мінімум у білого амура — 1,519 г/100 г). Також у складі білків домінували лізин, аргінін, аланін та лейцин. В усіх випадках їх чисельність переважала у гібрида товстолобиків.

Як видно з проведених досліджень, сталість будови живої матерії стосується більш якісного, ніж кількісного складу. Що ж стосується останнього, то його коливання, навіть при існуванні чітких точок екстремуму, носить значний характер і у близьких за своєю біологією видів. Проте специфічність будови білкової молекули або кількісне співвідношення незамінних амінокислот в організмі, вже на даному етапі вивченості питання, може слугувати однією із систематичним ознак, що потребує його подальшого вивчення.

Література

1. Кононский А.И. Биохимия животных. — К.: Вища школа, 1984. — 415 с.
2. Методика морфо-физиологических исследований рыб // Под рук. Шатуновского М.И. — М.: Агропромиздат, 1972. — 90 с.
3. Овчинников Ю.А. Новые методы анализа аминокислот, пептидов и белков. — М.: Мир, 1974. — 122 с.

4. Шерман И.М., Пилипенко Ю.В. Ихтиологический русско-украинский толковый словарь. — К.: Видавничий дім „Альтернативи“, 1999. — 272 с.

СПОСТЕРЕЖЕННЯ І КОНТРОЛЬ ЗА СКЛАДОМ І РІЗНОМАНІТНІСТЮ ПОПУЛЯЦІЙ ПАВУКІВ У КАРЛІВСЬКОМУ РАЙОНІ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Надєєн В.В.

Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

У наш час провідні вчені світу прийшли до висновку, що зникнення будь-якого виду, не лише з так званих корисних, а і пересічного, може суттєво порушити вже встановлені зв'язки і взаємовідношення у світі живого. Саме тому природоохоронна діяльність — є одним з пріоритетних напрямків розвитку науки. Окрім того варто зауважити, що без постійного моніторингу і контролю за змінами в фауні і її станом в цілому стає неможливим вірне спрямування, коректування і планування заходів по охороні певних цінних чи рідкісних видів тварин, а також вирішення екологічних питань взагалі.

Так вже склалося, що серед людей досить поширеною є думка, ніби павуки — це всюдисущі істоти, для яких абсолютно не має значення де і в яких умовах жити. Насправді ж все не зовсім так. Можна погодитися, що павуки взагалі дійсно витримують широкий спектр коливання умов існування і створюють ефект „всюди“, але конкретні окремо взяті види досить часто приурочені до тих чи інших конкретних умов. Так, наприклад, павук-сріблянка не може існувати у безводному середовищі, а хрестовиків ви навряд чи побачите у вологих підвалах.

Надалі розповідь піде про деякі з найбільш поширені види павуків нашої місцевості.

Представники родини *Agelenidae* — воронкові павуки *Tegenaria domestica* або домашній павук, про присутність якого у господарських будівлях і підвалах чітко можна судити по запиленихпологовидних сітка у кутках; і *T. agrestik* — тегенарія польова, дорослі особини якої зустрічаються переважно в агроценотичних угрупованнях з червня по листопад, є, мабуть, одними з найбільш поширених [4].

Родина *Agriopidae* — Хрестовики представлена такими видами: *Araneus diadematus* — хрестовик звичайний, *A. angulatus* — х. вуглуватий, *A. quadratus* — х. чотириплямовий, а також *Argiope bruennichi* — аргіопа Брюнніха. Перші три види досить типові для всієї європейської частини колишнього СРСР та на території Європи і зустрічаються переважно на узліссях, обочинах доріг, відкритих лісових галявинах тощо. Що ж до останнього виду, то він заселяє сонячні відкриті місця з високими трав'янистими рослинами, злаками і очеретом. Про поширення відомо, що північна межа його проходить по лінії Київ — Вороніж — Південний Урал. Тож у нас він знаходиться на північній межі свого ареалу [1].

Родина *Linuphidae* представлена таким видом, як *Linuphia triangularis* — лінофія трикутна, що є лісовим видом, широко поширеним як на європейській частині колишнього СРСР, так і в самій Європі.